

TAURAGĖS KRAŠTAS- REFORMACIJOS CENTRAS LIETUVOJE

PARODOMU PAVIENGĖ
TAURAGĖS KULTŪROS PAVELDO TARNYBA

MARTINA LIETŪN
1943-2014

ANTONIS STASIS
1943-2014

ANTONIS STASIS
1943-2014

ANTONIS STASIS
1943-2014

1517 m. spalio 13 d. Martynas Liuteris skelbia 95 tezes Vitenberge.

Pripažindamas Reformacijos įtaką ir svarbą Lietuvos valstybingumui, kultūrai ir kalbai, Lietuvos Respublikai Seimas paskelbė 2017 metus Reformacijos metais.

Prieš 500 metų Vokietijoje įsižiebusi Reformacija negrįžtamai pakeitė Europos istoriją ir kultūrą, padėjo pamatus šiuolaikinei Vakarų civilizacijai, pakeitė visuomenės Bažnyčios veidą ir paliko neišdildomą žymę Lietuvos istorijoje.

Žvelgiant iš penkių šimtmečių perspektyvos, šiandiena galima pagrįstai teigti, kad Reformacijos idėjos paskatino Europos šalis naujai pažvelgti į savo valstybingumą, ekonomiką, švietimą, visuomenės sandarą. Viena svarbiausių Reformacijos tezių, kad kiekvienas tikintysis privalo asmeniškai gilintis į Šventąjį Raštą, skatino gimtosios kalbos vartojimą, paskatino raštijos daugelio tautų nacionalinėmis kalbomis kūrimąsi ir Europos švietimo sistemoms plėtrą.

Tauragės kraštas, būdamas pasienyje, iš kur plito Reformacija, giliau paliestas atsinaujinimo, turi išugdytas tradicijas ir per šimtmečius tapo savotišku Reformacijos centru vakarinėje Lietuvos dalyje. Pateikta medžiaga suteikia galimybę, bent fragmentiškai, susipažinti su Reformacija Tauragės krašte, prisiminti jos nuveiktus darbus.

2002 m. pirmosios Tauragėje bažnyčios vietoje pastatyta simbolinė varpinė (arch. A.Liočas).

2005 m. vyskupui Jonui Viktorui Kalvainui pastatyta medžio skulptūra (aut. tautodailininkas Antanas Bagdonas)

Nuo XVI a. Tauragės krašte pradėjo kurtis pirmosios liuteronų bendruomenės. Žemaitijos kaštelionas Merkelis Šemeta, nuo 1552 m. valdęs Tauragę, 1567 m. birželio 24 d. skyrė žemės pirmajai evangelikų liuteronų bažnyčiai statyti.

Dabartinė akmens mūro bažnyčia pastatyta pagal architekto Karolio Gregotovičiaus projektą. Ji pašventinta 1843 m. gegužės 21 d. 1947 m., minint pirmosios lietuviškos knygos (Martyno Mažvydo "Katekizmo") 400 metų jubiliejų, evangelikų liuteronų bažnyčiai suteiktas Martyno Mažvydo titulas. 1987 m. šventovės išorę papuošė nišose įkomponuotos Martyno Mažvydo ir Martyno Liuterio skulptūros - pirmosios reformatų statulos Lietuvoje, kurias sukūrė tauragiškis tautodailininkas Antanas Bagdonas. 2002 m., minint 435-ąsias Tauragės parapijos įsteigimo ir bažnyčios pastatymo metines, mieste buvo pastatytas varpinės pavidalo paminklas su varpu.

Iki 1766 m. Tauragės parapijiečiai buvo aptarnaujami iš Piktupėnų. Nuo 1766 m. parapijai paskirtas nuolatinis kunigas Teodoras Sakerdorfas. Tauragėje dirbę kunigai skleidė ne tik Dievo žodį, bet ir siekė vartoti gimtąją kalbą, tvirtino lietuvišką žodį.

1909 m.

*Tauragės evangelikų liuteronų
bažnyčia. Pastatytas 1843 m.
Kaktą kaktą prie dešinės pusės 1909 m.
Kaktą kaktą prie dešinės pusės 1909 m.*

Bažnyčios kertiniai akmenys

Per Pirmąjį pasaulinį karą sugriautas
bažnyčios bokštas.

1938 m. atstatytas bažnyčios bokštas.

Tauragės evangelikų liuteronų
bažnyčia pašventinta
1843 m. gegužės 21 d.

R reformatcijai
500 1857 | 2017

Tauragės Martyno Mažvydo bažnyčia

Jonas PIPIRAS (1833-1912)

Tauragės parapijos kunigas, platinė lietuviškas knygas. Išleido lietuviškų giesmynų, lietuvių kalbos vadovėlių, parašė pamokslų knygą, redagavo Biblijos leidimą.

Martynas KETURAKAITIS (1848-1911)

Kunigas, spaudos darbuotojas. Dirbo dvasininku M.Lietuvoje, Tauragėje. Buvo geras pamokslininkas, rengė spaudai knygas, platinė draudžiamą lietuvišką spaudą.

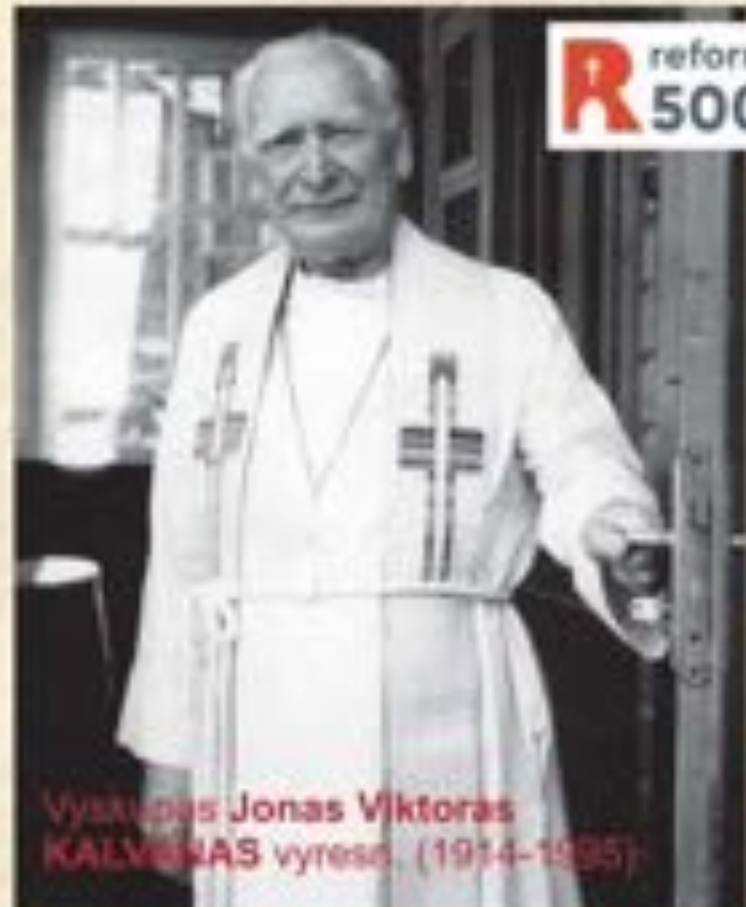
Gustavas Karlas MATISONAS (1867-1919)

1894-1911 Tauragės parapijos kunigas. Gimė Latvijoje, teologijos mokėsi Dorpato (Estija) universitete. Gerai mokėjo lietuviškai, sakėdavė įsimintinus pamokslus lietuvių kalba.

Augustas VYMERIS (1869-1942)

Kunigas, į Tauragę atsikėlė 1911 m. Su J. Vilkaičiu įkūrė Tauragės mokytojų seminariją. 1919 m., kartu su kitais, įkūrė Lietuvos evangelikų liuteronų Konsistoriją.

Vyskupas Jonas Viktoras
KALVANAS vyresn. (1914-1995)

Vyskupas Jonas Viktoras
KALVANAS jaunesn. (1948-2003)

Jonas Viktoras KALVANAS (1914-1995) Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios vyskupas, visuomenės veikėjas. Studijavo teologiją Kauno Vytauto Didžiojo universitete, 1939 m. baigė Rygos universitetą. Nuo 1941 m. renkamas į Konsistoriją. Dalyvavo redaguojant kun. Česlovo Kavaliausko Naujojo Testamento vertimą, leido, rūpinosi kalendorių, giesmynų, maldos knygelių spausdinimu. Palaikė glaudžius ryšius su Vokietijos, Skandinavijos, JAV šalių parapijomis.

1946 m. vedė mokytoją Martą Račkauskaitę (1923-2011). Susilaukė šešių vaikų (penkių dukterų ir sūnaus). Sūnus Jonas Viktoras Kalvanas.

Jonas Viktoras KALVANAS (1948-2003) jaunesnysis. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios vyskupas, visuomenės veikėjas. Studijavo Kauno medicinos institute. Vėliau, 1976-1978 m., tęsė neurologijos studijas Omsko (Rusija) medicinos institute. Grįžęs į Lietuvą dirbo Šilalės centrinėje ligoninėje.

1984 m. Jonas apsisprendė ir nuėjo savo tėvo keliu. 1984-1989 m. studijavo Rygos evangelikų teologijos seminarijoje. Tais pačiais metais ordinuotas kunigu diakonu, tarnavo Tauragės ir kt. parapijose. 1992 m. studijavo Saint Luciso (JAV) seminarijoje. 1995 m. liepos 29 d. VI Sinode Tauragėje išrinktas Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupu.

1929 m.

Evangel. liuter. Tiesos Sinodas Tauragėje 1929 m.

Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios Sinodas Tauragėje

1933 m.

Sinodas Tauragėje 1933 m. 1

Eisena Tauragės miesto gatvėmis Sinodo ir "Pagalbos" sąjungos suvažiavimo metu 1933 m.

Lietuvos evangelikų luteronų bažnyčios konsistorijos narių susitikimas su Lietuvos Respublikos Prezidentu Valdu Adamkumi Tauragėje.

Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios konsistorijos nariai 1930 m.
(dešinėje sėdi Tauragės parapijos kunigas Augustas Vymeris)

LIETUVOS TSR EVANGELIKŲ-LIUTERIONIŲ KONSISTORIJA

1955

1958

J. Švedas

J. Janušas

Z. Rastvorčas

A. Šeris

J. Švedas

Z. Rastvorčas

E. Kvedas

Konfirmacija - krikšto sutvirtinimo apiega, laikoma, kad po konfirmacijos (žegnonės) baigiasi vaikystė ir prasideda jaunystė. Konfirmacija Tauragės evangelikų liuteronų bažnyčios parapijoje.

„Pagalbos“ sąjungos Tauragės skyriaus narių susirinkimas pietums 1933 m.

Lietuvių evangelikų liuteronų „Pagalbos“ sąjunga (įkurta 1923 m.) siekė puoselėti lietuvių kultūrą bei švietimą parapijose ir skatinti aktyviai dalyvauti bažnyčios reikaluose, atsveriant vokišką įtaką. „Pagalbos“ sąjungos skyriai buvo Tauragės, Batakių parapijose.

„Pagalbos“ sąjungos Tauragės skyriaus nariai prieškyrėje.

Evangelikų liuteronų labdaros, kultūros ir švietimo draugija „Sandora“ 1929-1934 m. Tauragės dvare turėjo senelių ir našlaičių prieglaudą. 1932 m. joje gyveno 73 žmonės, prieglauda 1931 m., iš savo ūkinės veiklos, gavo 7000 Lt pajamų. Čia buvo organizuojami mergaitėms namų ruošos kursai.

„Sandoros“ Prieglauda Tauragėje tarnautojai ir vaikaitai.

Evangelikų luteronų bažnytinis chorų šventė Tauragės dvare 1931 m.

Tauragės, Batakių ir Klaipėdos chorai pasiuntinytės šventėje Tauragės dvare 1932 m. birželio 19 d.

Batakių parapija yra viena jaunesnių Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios parapijų. Ilgą laiką Batakių apylinkių tikintieji meldavosi Skaudvilės bažnyčioje. Tačiau priklausymas Skaudvilės parapijai buvo nepatogus dėl dviejų priežasčių: pirma, dėl atstumo, nes kai kuriems parapijiečiams į pamaldas tekdavo vykti net apie 20 km, o antra - batakiškių dauguma buvo lietuviai, o Skaudvilėje buvo daugiau vokiškai kalbančių tikinčiųjų, todėl rytinės pamaldos vykdavo vokiečių kalba, o lietuviams tekdavo tik popietinės pamaldos. Todėl lietuviybės mylėtojo ir lietuviškos spaudos platintojo Tauragės ir Skaudvilės kunigo Jono Pipiro drąsinami, batakiškiai nusprendė pasistatyti bažnyčią Gerviečių kaime. 1884 m. liepos 13 d., jau prie kunigo Martyno Keturaičio, buvo pašventintas kertinis akmuo, o po metų, per Reformacijos šventę, buvo pašventinta naujoji bažnyčia.

R reformacijai
500 1517-2017

Batakių bažnyčios kertinis akmuo su 1884 metų data.

Batakių evangelikų liuteronų bažnyčia XX a. pradžia.

Bažnytiniai antspaudai

Pirmieji bažnyčios liturginiai indai

Batakių evangelikų liuteronų bažnyčios choras 1912 m.

R reformacijai
500 1517 / 2017

Batakių evangelikų liuteronų
bažnyčia 2017 m.

Lauksargių evangelikų liuteronų bažnyčia prieš ir po Pirmojo pasaulinio karo.

Denkmal für die gefallenen Helden des Landsturms

Lauksargių evangelikų liuteronų bažnyčia.

Bažnyčios kordonis akmuo su 1887 m. data

Bažnyčios lubų dekoracija

Lauksargių evangelikų liuteronų bažnyčia.

Iki XIX a. vid. lauksargiškiečiai lankė Vilkyškių bažnyčią. 1864 m. įkuriamą Lauksargių parapiją, jai dvaras padovanojo žemės bažnyčios statybai. 1887 m. pastatoma bažnyčia ir spalio 6 d. pašventinama.

Pirmojo pasaulinio karo metais, rusams apšaudant miestelį patrankomis, buvo sugriautas bažnyčios bokštas, o kariuomenei įsiveržus į miestelį nusiaubta bažnyčia. Bažnyčia buvo taip nusiaubta, kad ją atstatė tik 1924 m. Atstatant bažnyčią, buvo pastatytas naujas bokštas su smaile.

Po Antrojo pasaulinio karo, kantorius Pėterio Knispelio pastangomis 1947 m. suburiama bažnyčios bendruomenė.

Lauksargių evangelikų liuteronų bažnyčios buvęs senasis vidaus dekoras.

Lauksargių evangelikų liuteronų bažnyčia.

Timpa Artūras (1913-1986) sakytojas pirmąjį pamokslą pasakė 1935 m. šventinant Sartininkų maldos namus.

Sartininkų maldos namai

Sartininkų evangelikų liuteronų bažnyčios choras
Vilkyškiuose apie 1937 m.

Skaudvilės evangelikų liuteronų bažnyčia

Susibūrus Skaudvilėje ir jos apylinkėse evangelikų liuteronų bendruomenei, maldininkai pamaldoms rinkdavosi į Trepų dvarą.

Skaudvilės evangelikų liuteronų bebokštė bažnyčia pastatyta iki 1838 m., o 1886 m. bažnyčiai atliktas kapitalinis remontas ir pastatytas bokštas. Greta bažnyčios stovėjo kantoratas, jame gyveno kantorius ir veikė mokykla. Ant kantoriaus pečių gulėjo visi parapijos rūpesčiai: kai neatvažiuodavo kunigas, jis laikydavo pamaldas, mokė vaikus parapijinėje mokykloje, ruošė konfirmacijai, krikštijo, laidojo, tvarkė dokumentus. Iki Antrojo pasaulinio karo Skaudvilėje kantorium darbuosė Hermanas Hessas.

Skaudvilės parapija nuolatinio kunigo neturėjo, pamaldas laikyti atvykdavo kunigai iš Tauragės ir Batakių. Atvykstantys kunigai pamaldas laikė keturis kartus per metus - per didžiąsias šventes. Likusį laiką pamaldas laikydavo kantorius. Po Antrojo pasaulinio karo, sumažėjus parapijiečių, pamaldos vykdavo tik kartą per mėnesį arba dar rečiau.

1948 m. bažnyčia nacionalizuota ir paversta grūdų sandėliu, o 1957 m. nugriautas kantoratas. Tik dėl didžiulio tikinčiųjų pasiaukojimo bažnyčia buvo išsaugota ir grąžinta parapijai.

Skaidvilės evangelikų luteronių bažnyčia po altoriaus rekonstrukcijos 2008 m.

Skaidvilės evangelikų luteronių bažnyčia, senasis altorius 2000 m.

Tauragės mieste, Pres. Smetanos g-vė 26 Nr. Parapija turi nuo-
 savas kapines, susidedančias iš 1600 ketvirtėdinių metrų žemės,
 prie Tauragės miesto, Parapijos sklypas uždarytas Melniko-Jurgio
ir Šilko ir Gekos Kaufman varfus, kapinės uždarytos parapi-
 jos vardu. Parapija yra skirta su 500 vietų ir statyta
1925 m. i parapijos vardu, parapijai priklauso vienas gyvenamasis
medinis namas iš 2 butų ir medinis tvartas su jautine. Parapi-
 ja susideda iš 80 parapijonių, kurie visi yra Lietuvos pili-
 stai. Iš to skaičiaus yra 32¹ vokiečių tautybės, likusieji 48
 yra lietuviai. Parapijos kuniga yra Richardas Lomas, gimęs 1908m.
 rugpjūčio mėn. 25 d., Lietuvos pilietis, vokiečių tautybės, bei-
 gęs 6 klasės Tauragės Valstybinės gimnazijos ir 4 metų teologi-
 jos kursą. Darbo vieta: Tauragė, Pres. Smetanos g-vė 26 Nr.

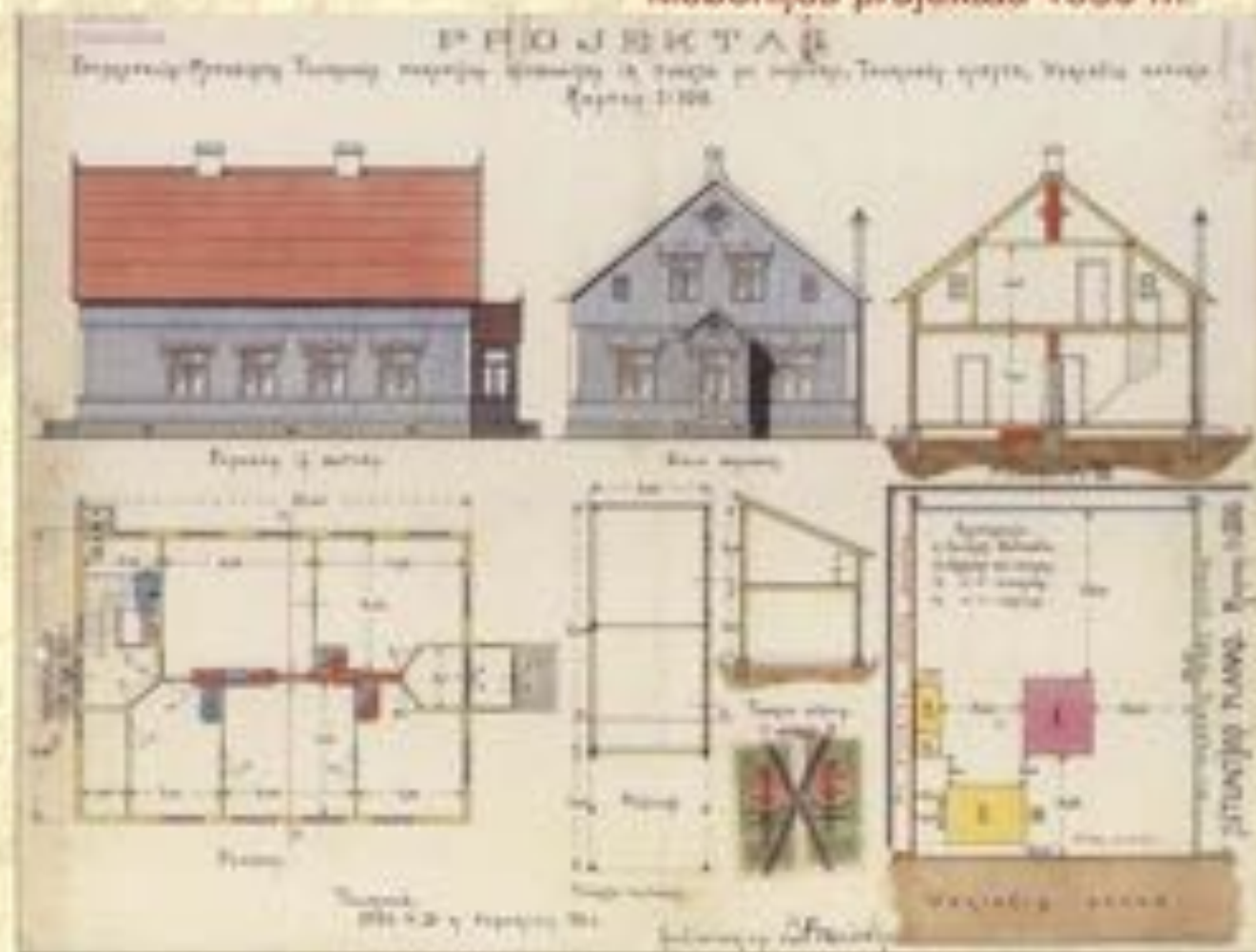
I s t o r i j a: Tauragėje yra viena parapija, kuri įsteigta 1925m.
 lapkričio mėn. 1 d. Ji veikia nuo 1925 m. iki šiol. Parapijos
 sklypas susideda iš 2496 ketvirtėdinių metrų žemės ir randa

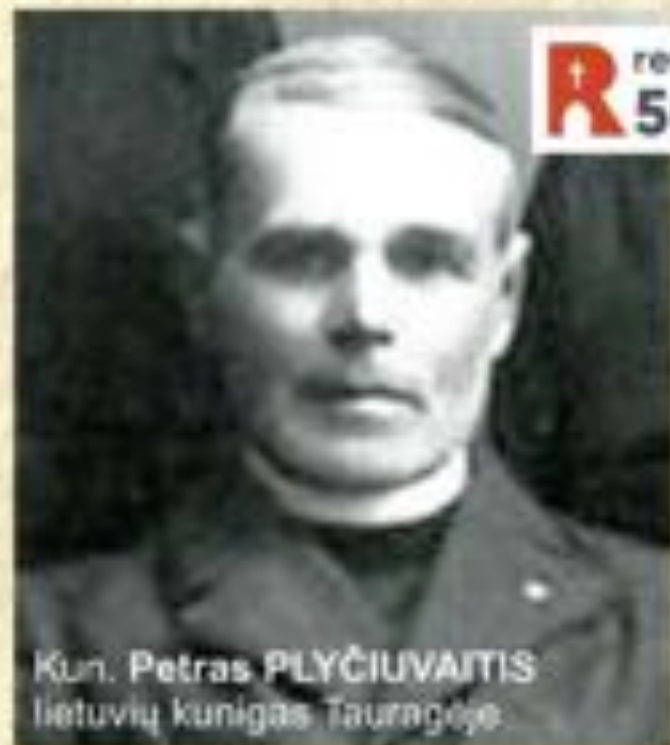

R reformacijai
500 1918-2018

Tauragės episkopalinės
 bažnyčios parapijos dokumentai

Tauragės episkopalinės bažnyčios
 klebonijos projektas 1930 m.

Kun. Petras PLYČIUVAITIS
lietuvių kunigas Tauragėje

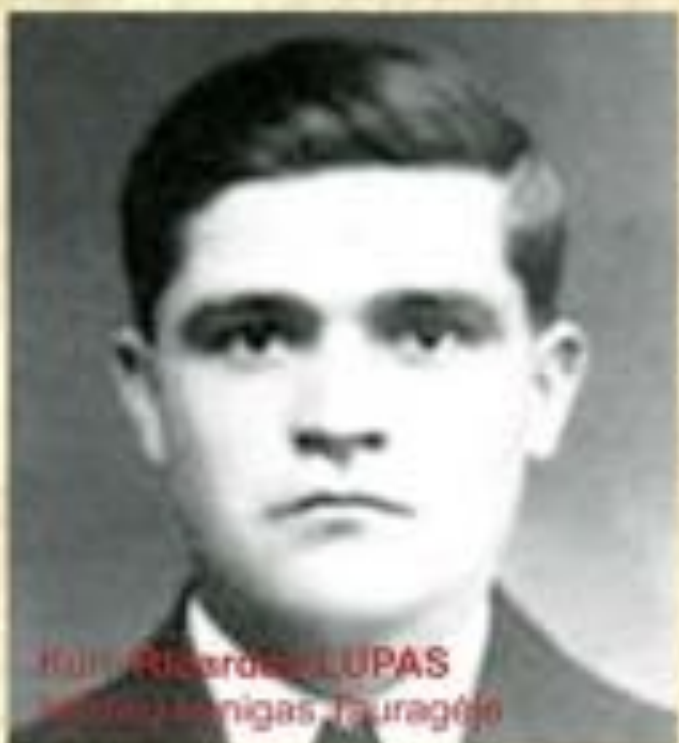
Kun. Emilas ŠLIŪMAS
lietuvių kunigas Tauragėje

Tauragės episkopalinė metodistų bažnyčia pastatyta misionieriaus Alfredo Hiūno pastangomis 1925 m. kartu dirbant kunigui Petriui Plyčiuvaičiui. Kunigas A. Hiūnas pamaldas vedavo vokiečių, o kunigas P. Plyčiuvaitis lietuvių kalba. Pamaldos lietuviškai vykdavo po pietų. Pasibaigus pamaldoms evangelikų liuteronų bažnyčioje, tikintieji ateidavo išklaudyti ir metodistų pamaldų.

Šalia bažnyčios pastatyta klebonija. Antrame šio namo aukšte buvo įrengta parapijos salė, kurioje įvairiomis progomis parapijiečiai bendraudavo prie pietų stalo.

Kun. Artūras ŠKURTAS
lietuvių kunigas Tauragėje

Kun. Ričardas LUPAS
lietuvių kunigas Tauragėje

1925 m. Tauragėje pastatyta metodistų episkopalinė bažnyčia Vokiečių gatvėje (dabar Prezidento g.)

Metodistų episkopalinės bažnyčios vietoje statomi Tauragės laidojimo namai 1978 m.

Tauragės metodistų episkopalinės bažnyčios kunigo Petro Plyčiuvaičio kapas Tauragės senose kapinėse.

Derliaus nuėmimo šventė bažnyčioje 1933 m.

Metodistai, protestantų atšaka, atsirado XVIII a. pirmoje pusėje Anglijoje, atskilo nuo anglikonų. Iš pradžių veikė kaip brolių Dž. ir Č. Vezlių organizuotos misijų draugijos, turinčios tikslą stiprinti gyventojų religumą, vėliau susiformavo bažnyčia. Metodistai pasižymi doroviniu rigorizmu, metodiška religine gyvensena.

Juodpetrių kaimo metodistų susirinkimas, minit savo veiklos 10-metį. Šventė vyko Dievo žodžio gerbėjo, sakytojo Jono Bendiko sodyboje 1933 m.